

Årsrapport 2021

DEN SENTRALE KLAGENEMND VED NTNU

TRONDHEIM 03.10.2022

1. Forord

Årsrapporten for Den sentrale klagenemnd ved NTNU (Klagenemnda) gir styret, rektorat og andre interesserte en oversikt over virksomheten til klagenemnda.

Alle institusjoner under Lov om universiteter og høyskoler er pålagt å opprette en egen klagenemnd som skal behandle klager over enkeltvedtak og, etter styrets bestemmelse, andre klagesaker for studentene.

Klagenemnda er klageinstans for samtlige enkeltvedtak som vedrører studenter som fattes ved institusjonen. I tillegg fatter klagenemnda, etter styrets bestemmelse, vedtak som første instans i enkelte saker. I disse sakene er departementet eller nasjonale nemder klageinstans.

Klagenemnda fatter vedtak i enkeltsaker, basert på et til tider svært komplekst saksbilde. Vedtakene er i utgangspunktet kun avgjørende for den aktuelle saken som er til behandling. Vedtakene kan likevel tjene som bidrag til forståelsen og håndteringen av tilsvarende og lignende fremtidige problemstillinger.

Klagenemnda er et viktig element i kvalitetssikringsarbeidet ved NTNU. Nemnda skal bidra til en rettferdig og forutsigbar rettsanvendelse som skal sikre studentene en upartisk og saklig behandling. I dette ligger blant annet en iakttagelse av universitets- og høyskoleloven (uhl.) § 3-9 (1) om prøving av studentenes kunnskaper på en upartisk og betryggende måte. Forvaltningsloven (fvl.) og de alminnelige saksbehandlingsreglene er ufravikelige, noe som gir en sentral føring for NTNU og Klagenemnda.

Klagenemnda gir ved enkelte anledninger gjennom protokolltilførsler og merknader, utover det som er nødvendig for å avgjøre enkeltsaker, uttrykk for forståelse av regelverk og praksis mer generelt. Klagenemnda ønsker da å oppfordre NTNU til å se nærmere på egen praksis, blant annet i lys av forvaltningsrettslige prinsipper. Noen enkeltsaker som behandles i en klagenemnd kan også gi grunnlag for endrede generelle rutiner, reglement og praksis.

2. Klagenemndas mandat

Klagenemnda skal i henhold til uhl. § 5-1 behandle klager over enkeltvedtak og, etter styrets bestemmelse, andre klagesaker for kandidatene. Klagenemnda skal også fatte enkeltvedtak som første instans i saker om annullering, og eventuell utestenging. Klagenemnda kan i prinsippet prøve alle sider ved saken, jf. fvl. § 34 (2), for eksempel lovlighet, myndighetsmisbruk, rutinesvikt, habilitet og forskjellsbehandling.

Klagenemndas mandat omfatter bl.a. følgende saksområder:

- Klage på avgjørelse om godkjenning og godskriving av utdanning (uhl. § 3-5)
- Klage på avgjørelse om fritak for eksamen eller prøve (uhl. § 3-5)
- Klage på avgjørelse om opptak av studenter (uhl. § 3-6 og 3-7)
- Klage på avgjørelse om rett til å gå opp til eksamen (uhl. § 3-10)
- Annullering av eksamen eller prøve (uhl. § 4-7)
- Utestenging og bortvisning (uhl. § 4-8)
- Utestenging grunnet straffbare forhold - politiattest (uhl. § 4-9)
- Utestenging etter skikkethetsvurdering (uhl. § 4-10)
- Klage over formelle feil ved eksamen (uhl. § 5-2)
- Klage på vedtak tilrettelegging (uhl. § 4-3)

- Klage på vedtak angående doktorgradsutdanning (uhl. § 4-13)
- Klage på vedtak om tap av studierett (Studieforskriften § 3-3)

Klagenemndas avgjørelser i saker der nemnda opptrer som klageorgan kan ikke påklages videre. Saker som omhandler annullering og utestenging kan påklages til Felles klagenemnd, et nasjonalt klageorgan for avgjørelser fattet av klagenemndene på det enkelte universitet eller høyskole i Norge.

3. Klagenemndas sammensetning

Det går frem av uhl. § 5-1 at nemnda «skal ha fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Leder og varamedlem for leder skal fylle de lovbestemte krav for lagdommere. Leder og varamedlem for leder skal ikke være ansatt ved institusjonen. To av medlemmene skal være studenter. Representanter for institusjonens eier eller medlem av institusjonens styre kan ikke være medlem av klagenemnda».

Klagenemnda ved NTNU oppnevnes av rektor etter fullmakt fra styret og består av fem medlemmer. To av medlemmene skal være ansatte ved NTNU. Bestemmelsen i lovverket om at leder og dennes vara skal fylle de lovbestemte krav til lagdommer er et uttrykk for at de må fylle kvalifikasjonskravene som ellers gjelder for dommere i første- og anneninstans i de alminnelige domstoler. Kravet om at lederne ikke skal være ansatt ved utdanningsinstitusjonen er satt for å sikre uavhengigheten. To av medlemmene skal være studenter og oppnevnes etter forslag fra Studenttinget.

NTNUs sentrale klagenemnd har hatt følgende sammensetning i 2021:

- Fylkesnemndleder Børge Bloch Trondvold, leder (01.08.18 – 31.07.21, reoppnevnt fra 01.08.21)
- Seksjonssjef Robert Envik, nestleder (01.08.18 – 31.07.21, reoppnevnt fra 01.08.21)
- Professor Ivar Ståle Ertesvåg, medlem (01.09.18 – 31.07.21, reoppnevnt fra 01.08.21)
- Universitetslektor Bente Alm, varamedlem (01.08.18 – reoppnevnt fra 01.08.21)
- Universitetslektor Guri Sivertsen Korpås, medlem (t.o.m. 31.07.21)
- Universitetslektor Wenche Natland Dahlen, medlem (01.08.21 -)
- Universitetslektor Karen Mari P. Bjerkvold, varamedlem (01.08.18 – reoppnevnt fra 01.08.21)
- Student Jostein Gjesdal, medlem (t.o.m. 31.12.21)
- Student Åste Hagerup, varamedlem (t.o.m. 31.12.21)
- Student Siri Arnesen, medlem (01.07.19 – 30.06.21)
- Student Endre Ulstad, varamedlem (t.o.m. 01.07.21)
- Student Kaby Theivendran, medlem (01.08.21 -)
- Student Torjus Levisen Johansen, varamedlem (01.08.21 -)

Sekretariat:

Sofie Holten, Kenneth Daaland, Jenny Jensvold, Marie Sundstrøm

Saker om mistanke om fusk har vært forberedt av Anne Marie Snekvik og Jannicke Strømøy. Saker om mistanke om fusk fra NTNU Gjøvik og NTNU Ålesund har vært forberedt av Avdeling for studieadministrasjon der. Saker som vedrører politiattester med merknader og skikkethetsaker har vært forberedt av Kjersti Møller. Disse har også lagt frem saken for klagenemnda der dette har vært ansett som hensiktsmessig.

Godkjenning av årsrapport

Årsrapporten for 2021 er godkjent av NTNUs sentrale klagenemnd 03.10.2022.

4. Statistikk 2021

4.1 Oversikt

Klagenemnda har i løpet av 2021 hatt 20 møter, hvor to av de var heldagsmøter. Til sammen ble det behandlet 239 saker (inkl. flergangsbehandling av enkelte saker etter innhenting av tilleggsopplysninger, årsrapport ol.). 106 saker angikk mistanke om fusk, mens 80 var klagesaker og andre saker av ulik karakter. Nedenfor følger en oversikt over de ulike type sakene nemnda har behandlet, og hvilket utfall de fikk.

Sakstype	Medhold 2021	Ikke medhold 2021	Totalt 2021	Ikke behandlet saker 2021
Formelle feil ved eksamen/sensur	6	32	38	5
Vurdering/innpassing av utdanning	0	3	3	3
Fritak for eksamen/emner	0	11	11	3
Opptak/overgang til studier	0	13	13	0
Tap av studierett	0	3	3	0
Fuske-saker	14	92	106	24
Politiattest	0	2	2	1
Skikkethet	1	1	2	3
Annet	0	18	18	0
Klage på klagenemndas vedtak	3	40	43	6
Sum	24	215	239	45

Til sammenligning vises det til statistikken for 2019 og 2020:

Sakstype	Medhold		Ikke medhold		Totalt	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
År						
Formelle feil ved eksamen/sensur	3	2	23	24	26	29 ¹
Vurdering/innpassing av utdanning	0	0	1	5	1	5
Fritak for eksamen/emner	0	0	16	6	16	6
Opptak/overgang til studier	0	2	7	13	7	16 ²
Tap av studierett	0	0	5	1	5	1
Fuskesaker	1	2	38	51	39	55 ³
Politiattest	4	4	0	3	4	7
Skikkethet	1	0	3	1	4	1
Annet	0	0	3	9	3	9
Klage på klagenemndas vedtak	-	7	-	7	-	7
SUM	9	10	96	120	150	136

4.2 Statistikken oppsummert

a. Saker

Klagesakene fordelte seg på ulike sakstyper innenfor klagenemndas mandat som vist i tabellen. I 2021 ga klagenemnda studentene medhold i 24 av 239 saker, som tilsvarer ca. 10%. Dette er på et noe høyere nivå enn i 2020 (som da var 7%).

De aller fleste sakene som fremmes for nemnda er saker som studenten har en legitim interesse i å få prøvd i klagesystemet, selv om klagen ikke nødvendigvis av den grunn får medhold.

b. Saker om annullering og utestenging

Fuskesakene utgjorde om lag 44 % av saksmengden, som er noe høyere enn hva det var i 2019 og 2020. Saker om merknad på politiattest og skikkethetsaker utgjorde om lag 2 %. Klagesaker utgjorde om lag 36 %. Det har i 2021 vært en markant økning i antall fuskesaker.

¹ Én sak ble sendt tilbake til fakultetet og to klager ble trukket.

² Én sak ble sendt tilbake til NTNU videre, og ble behandlet i 2021.

³ To saker ble sendt tilbake til Avdeling for utdanningskvalitet, og ble behandlet i 2021.

Etter klagenemndas oppfatning synes fagmiljøene generelt å gi tilfredsstillende informasjon om hva som kvalifiserer som fusk – herunder grensene mellom akseptert og utilbørlig samarbeid studenter imellom. Det finnes også informasjon om hva som defineres som fusk og reaksjoner på dette på NTNUs nettsider.

Klagenemnda ser imidlertid i enkelte saker at informasjonen som legges ut i eksamensverktøyet eller på eksamensdagen, ikke alltid er i samsvar med det som opplyses om i klasserommet. Dette har for eksempel medført noen vanskelige vurderinger knyttet til hvorvidt fusk har funnet sted eller ikke når det omhandler samarbeid og selvplagiering.

c. Sammenligning med øvrige universitet

Ikke foretatt sammenligning i 2021.

d. Øvrige saker

Klagenemnda er opptatt av å ha oppdatert kunnskap om forholdene ved NTNU for å kunne ha et enda bedre grunnlag for å vurdere sakene som kommer til behandling. Tidligere år har nemnda invitert inn ulike kompetansepersoner for å danne et bredere bilde av aktuelle problemstillinger ved NTNU, men det har ikke blitt gjort i 2021, blant annet som følge av pandemien.

5. Eksempler på vedtak fattet av klagenemnda

5.1 Klagesaker

Klage på formelle feil

I sak om klage på formelle feil ved av eksamen fant klagenemnda at studentens anførsler ikke kunne føre frem. Klagen ble dermed ikke tatt til følge. Studenten hadde anført at klagesensuren tok mye lengre tid enn de tre ukene som er lovpålagt etter universitets- og høyskoleloven, og at dette var en feil som medførte at hen ikke fikk mulighet til å melde seg opp til ny eksamen i faget. Fakultetet var enig i at klagesensuren var forsinket, men at dette ikke hadde noen innvirkning hverken på resultatet i saken eller konsekvensen av karakterfastsettingen. Nemnda viste til at det ikke er noen frist for klagesensur slik det er for ordinær sensur etter uhl. § 3-9 fjerde ledd. Nemnda mente derfor at det ikke var begått noen formelle feil i denne saken. Nemnda var enstemmig.

Klage på formelle feil

I sak om klage på formelle feil ved eksamen ble klager gitt medhold. Studenten anførte i hovedsak at det var tekniske feil under den digitale eksamensgjennomføringen på tre av fire stasjoner, og at hen ikke så bildene som ble vist og at hen nesten ikke hørte eksaminatorene. Fakultetet viste til eksaminator og sensor avkrefte at det var lyd- og bildeproblemer, og at det ikke var opplysninger om at andre studenter opplevde tekniske problemer under eksamen. Nemnda vurderte imidlertid at det var godtgjort at eksamen ikke hadde foregått problemfritt, og at det problemene kunne ha vært større for studenten enn hvordan det ble opplevd at eksaminator. Nemnda vurderte at universitetet måtte ta ansvaret for tekniske problemer utenfor studentens kontroll, og kom derfor til at det var begått formelle feil som kunne hatt betydning for kandidatens prestasjon eller bedømmelsen av denne. Vedtaket innebar at

studenten fikk avholde ny eksamen, og at tidligere sensurvedtak ble opphevet. Nemnda var enstemmig.

Klage på opptak

I sak om klage på avslag på søknad om opptak til toårig master, ble klager ikke gitt medhold. Klageren anførte i hovedsak at informasjonen fra NTNU var utilstrekkelig, og at oppslag på hjemmesiden til masterprogrammet tilsa at hen kvalifiserte for opptak. Opptakskontoret viste til at bachelorgrad skal være fullført og bestått for at opptak kan gis – noe som skal dokumenteres med vitnemål. Opptakskontoret viste til redegjørelsen fra instituttet, og at klagerens bachelorgrad ikke dekket opptakskravene. Nemnda bemerket at dette var faglige vurderinger som nemnda burde være varsom med å overprøve, og klagen ble ikke tatt til følge. Nemnda var enstemmig.

5.2 Fuskesaker

Fusk – plagiat

I sak om mistanke om fusk ved eksamen ble innstillingen fra Avdeling for utdanningskvalitet tatt til følge. Klagenemnda vedtok annullering av eksamen samt utestenging i ett semester. Ved sensurering av besvarelsen ble det oppdaget at deler av eksamen var direkte avskrift fra andre kilder, uten at det var oppgitt kilder. Studenten hevdet at hen ikke hadde noen intensjon om å fuske, men at hen nok hadde opptrådt uaktsomt og at hen ville ta læring av dette. Klagenemnda la til grunn at i henhold til NTNUs studieforskrift § 6-4 kan manglende kildehenvisning og/eller klar markering av sitat bli betraktet som fusk. Studenten hadde store deler med direkte avskrift fra andre kilder, uten å ha kildehenvist. Nemnda vurderte at en slik handlemåte kunne anses som forsettlig. Nemnda var enstemmig.

Fusk – samarbeid

I sak om mistanke om fusk ved hjemmeeksamen ble innstillingen fra Avdeling for utdanningskvalitet tatt til følge. Klagenemnda vedtok annullering av eksamen og utestenging i ett semester. Lengre saksbehandlingstid enn normalt tilsa reduksjon i perioden for utestengelse. Ved sensurering av eksamen ble det oppdaget at studenten hadde svart på en annen oppgaveversjon enn den hen selv hadde fått tildelt på sin eksamen, og det ble derfor lagt til grunn at studenten hadde kommunisert med og fått distribuert svar fra en annen student under eksamen. Det gikk frem av eksamenssettet at eksamen skulle være en individuell, selvstendig besvarelse, og det var ikke tillatt å kommunisere med andre eller distribuere utkast til svar. Klagenemnda la til grunn at ureglementert samarbeid kan bli ansett som fusk i henhold til NTNUs studieforskrift § 6-4, og vurderte at student hadde opptrådt forsettlig ved å ha samarbeidet under eksamen. Nemnda var enstemmig.

6. Særlige problemstillinger nemnda har identifisert

6.1 Saksbehandlingstid og foreløpig svar

Nemnda merker seg at det i 2021, i likhet med i 2020, i mange saker har gått uforholdsmessig lang tid fra studenten har klaget og til klagen har blitt fremmet for nemnda. Dette er individuelt rettssikkerhetsspørsmål, som også kan få betydning for studentens videre utdanning og oppstart i arbeidslivet. Dette kan derfor medføre en stor samfunnsøkonomisk kostnad gjennom at disse muligens kommer senere ut i arbeidslivet. Det vil også kunne medføre en omdømmeutfordring for NTNU med påfølgende konsekvenser.

Nemnda bemerker at saker skal behandles og avgjøres uten ugrunnet opphold. I de tilfeller hvor det må ventes at behandlingen av saken vil ta uforholdsmessig lang tid, skal det gis et foreløpig svar, jf. forvaltningsloven § 11 a.

6.2. Veiledningsplikt

Klagenemndas sekretariat blir til stadighet kontaktet av studenter som har spørsmål knyttet til en pågående klagesaksbehandling ved underinstansen. Spørsmålene knytter seg særs til saksbehandlingstid og klagebehandling generelt.

Den enhet som har en sak til behandling har alminnelig veiledningsplikt, jf. forvaltningsloven § 11. Klagenemnda minner derfor om viktigheten av at studenter i en pågående klagesak får god informasjon om hvilke rettigheter de har, samt når de kan forvente at saken oversendes til klagenemnda.

6.3 Merknader knyttet til Covid-19 og saksbehandlingstid

Når pandemien inntraff i mars 2020, ble nemnda tvunget til å digitalisere prosessen med utsending av saksdokumenter, samt avholde digitale møter. Nemnda måtte dermed finne en sikker digital plattform, både for utsending av saksdokumenter, samt for å avholde møter. Dette ble løst i samråd med Seksjon for digital sikkerhet. Digitale møter var også hovedregelen i vårsemesteret 2021, men fra høstsemesteret 2021 begynte nemnda med fysiske møter igjen.

I løpet av 2020 var det en markant økning i antall fuskesaker. Økningen knyttet seg til endringen av eksamensform fra skoleeksamen til digital hjemmeeksamen, på bakgrunn av Covid-19. Flere av fuskesakene omhandlet ureglementert samarbeid, som ble avdekket på bakgrunn av funn av likheter i besvarelsene. Dette høye antallet saker har vedvart i 2021.

På bakgrunn av det høye antallet saker, brukte både nemnda og nemndas sekretariat mye tid og ressurser på nemndsarbeidet. Nemndas sekretariat ble i løpet av 2020 fordoblet, og møtefrekvensen ble hyppigere. Dette ble opprettholdt i 2021. Det ble også avholdt to heldagsmøter for å ta unna et ekstra antall saker. Til tross for dette, var flere saker fra 2021 ikke behandlet da året var over. Saksbehandlingstiden har jevnt over vært lang, og til tider svært lang.

Lang saksbehandlingstid er uheldig, særs for studentene. Nemnda har mottatt flere uttalelser fra studenter, hvor de påpeker at den lange saksbehandlingstiden har ført til en usikker studiehverdag og psykiske utfordringer. Dette er både uheldig og forståelig. I de sakene hvor

saksbehandlingstiden har vært svært lang, har nemnda derfor vektlagt dette i vurderingen av sakene.

Som nevnt har nemnda hatt vedvarende høy saksinngang sammenlignet med før pandemien, i tillegg til et stort etterslep av saker fra foregående år. Et tiltak for å redusere både saksbehandlingstiden og restansene er å styrke nemndas sekretariat. Hvis NTNU ønsker å redusere etterslepet av saker er dette et tiltak som må vurderes. Så lenge porteføljen er så stor som den er og har vært, må nemndsarbeidet intensiveres for å klare å overholde blant annet en forsvarlig saksbehandlingstid. Sekretariatet står både for saksforberedelser og etterarbeid, og møtefrekvensen og saksmengden til nemnda kan ikke økes uten av sekretariatet samtidig styrkes. Dette er fortsatt et sårbart område, og det er ingenting per nå som tyder på at saksinngangen vil synke i tiden fremover. Nemnda anbefaler derfor på det sterkeste at dette tiltaket vurderes.

Signatur leder Dato

Signatur sekretær Dato